

Deneme:

Ahmet ÇAPKU

Bir İkinci Ezanı

Yıllar önce idi. Çocukluğumun geçtiği kırları, bayırları, dağ içindeki patika yolları nostalji kabilinden gezip göreyim istedim. Mevsim bahar, aylardan Mayıs olsa gerek. Etrafta ağaçlar beyaz çiçeklerle donanmış, tabiat uyanmaya başlamıştı.

Epey gezip tozdum tek başıma. Ağaçlarla konuştum, çiçeklerle söyleştim. Başımdan nice beyaz tüy kelebek misali bulutlar geçti. Ilgıt ılgıt yaprak rüzgarları esti, uzaklardan çiçek kokulu havayı taşıdı. Arılar vızıldadı, sürüngenler güneşle ısındı. Ağaçlarda ışınlar sürmeye başlamış, ırmak karların erimesi ile coşmuş, toprak uyanmaya başlamıştı.

Bir ikinci vakti gelmişti. Ben, köyümün batı cihetinde, Kaşbaşı denilen mevkinin üst yanında oldukça dik bir bayıra oturmuş ve etrafı seyre dalmıştım. Dağlar, tepeler, uzak dağların yamaçlarına kurulmuş köyler. Her bir köyde Müslümanlık nişanesi birer beyaz minare. Dağların aşağı yamaçlarının buluştuğu yerde akıp giden ve çağılısını her tarafa ulaştıran Elekçi Irmağı, onunla kendine yol bulan Kumru-Fatsa yolu. Tarlalarında çalışan köylüler, hayvanlarını otlatan çocuklar, işleyen arabalar.

İkinci güneşi. Gölgesi uzun, ömrü kısa. Kuşlarda cıvıltılı bir akşam telaşesi. Meleyen koyunlar ve kuzular, havlayan köpekler. Uzaklar gelen ısıklı sesleri. Bir yakınına seslenen komşu

insanlar. Bir hareket ve bereket iklimi. Bütün bunların insan halet-i ruhiyesinde hasıl ettiği hayat neş'esi, coşku hali.

Derken epey uzakta ama tam karşımdaki köyün cami hoparlöründen yükselen bir ezan sesi. Onunla birlikte Allahü Ekber diyen diğer köylerdeki ezanlar. Ben sadece birine odaklandım. Alabildiğine net, gür, insan ruhunu okşayan Hicaz makamında bir ikinci ezanı. Her yaneden bana ulaşan çeşitli sesler arasında nefis şekilde gelen bu ezanı dinlemeye başladım. Benimle birlikte bütün tabiatın da ona kulak kesilmiş olduğu hissine kapıldım. Bu sese yankı veren dereler, tepeler. O sesi bana en güzel şekilde ulaştıran nefis bahar kokulu atmosfer. Tam bir göz, kulak ve burun duyularımın ve gönlümün aynı anda yaşadığı harika bir şehrâyin. Ve bunun tevlit ettiği dingin bir halet-i ruhiye. Allahım, bu ezan hiç bitmese diye geçti içimden. Tabiatın içinde ulvi ve rûhi bir lezzete tanıklık etmek böyle bir şey olsa gerek.

Ezan bitti... Etrafa serptiği ruhaniyet her yana yayıldı. Asr vakti. Üzerine yemin edilen vakit. İnsanların dünyaya en çok daldığı zaman dilimi. Telaşenin arttığı, şu işi de akşam olmadan bitirebilsem denilen ân. Tam bu hengâmede, ilahi çağırışı göklerden yerlere taşıyan ezan-ı Muhammedî.

“Basmaşa mubârek kademin rûy-ı zemîne,
Pâk etmez idi kimseyi hâk ile teyemmüm”

Şair böyle yazmış. Ya Muhammet! Senin ayağın yeryüzüne basmasa idi, toprak, teyemmüm etmekle kimseyi temiz/pâk eylemezdi. Ezan ile birlikte arınan ruhlardan sonra sıra, su ve teyemmüm ile abdest almaya gelir, böylece vücut da temizlenir. Namaza durulur ve niyetler temizlenir. Hem maddi hem manevi bir temiz oluş hali ortaya çıkar.

...

Yıllar içinde çocukluğumda uzak köylerden kulaklarıma gelen Sabâ makamındaki sabah ezanları yanına hayatım boyunca hep yâdımda kalan bu ikinci ezanını da koydum. Ahmet Şen hocanın öğlen ve ikinci ezanlarına kulak kesilmek için özellikle Yeni Camii'ye giderdim Terme'de. Dupduru, hafif yanık, içten, pürüzsüz ve makamlı okunan ikinci ezanları. Sanki bütün hayat dururdu o ezanla birlikte ve başka bir ruh iklimine kanat açılırdı. Ruhun yüceltiğimizi, urûc ettiğimizi iç dünyamızda hep yaşadık. Nedendir bilmiyorum, ben hâlâ ikinci ezanlarını daha çok severim. Özellikle köy ortamında, sonbahar mevsiminin sararmış yapraklarının hafif soğuk rüzgarla dökülen yapraklarını seyre daldığım esnada dinlediğim ikinci ezanları beni hep başka iklimlere taşır. İç dünyamda kelimelere yükleyemeyeceğim, tarifini yapamayacağım ama bütün benliğimle yaşayageldiğim bir hicrân hali. Şairin; “Geçti, geçti mevsimler / Süpürüldü takvimler / Gidenlerden kalan şey / Duvarlarda resimler / Mezarlarda isimler / Geçti, geçti mevsimler” diye başlayan şiiri misali.

Yıllar geçti, ömür rüzgarı nice yerleri dolaştı. Kulaklarım hep bu içten sesleri aradı. Bir milleti bozmak ve tarihten silmek istiyorsanız onların dilini ve müziğini bozun, demiş Konfüçyüs. Dil yani düşünce-mantık. Müzik ise duygu, hissiyat, ruhun hayata dokunan yönü. Zaten insan; maddi vücut, duyu ve duygular ile akıl'dan ibaret bir varlık değil mi? Duygular ve akıl bozulunca geriye maddi beden ne yapabilir... Bizler de modernite karşısında son iki asır boyunca bu sam yeline maruz kalmış bir milletin çocuklarıyız.

...

Edirne Selimiye Camii önemli bir tamir (restorasyon) geçirdi ve Ramazan'da yeniden ibadete açıldı. Güzelleşmiş, göz zevkimizi (telezzü'l-a'yün) bizlere tattıran bir mimari temâşâ hali. Her yeri san'at, mühendislik harikası ve ihtişam. Cuma namazındayız. Sağ yanda ön safta yer buldum. Köylü, şehirli, esnaf, memur her kesimden müminler. Rical-i devletten mühim zevat da gelmiş. Vaaz verildi, dış (vakit) ezan okundu, cumanın ilk dört rekat sünneti kılındı. Derken iç ezan başladı. İşte, dedim, kulaklarımın duymaya hasret kaldığı ezan sesi!... Tam da öğrencilik yıllarımda duyduğum ikinci ezanın bir benzeri idi. Hasretle dinledim. Gözlerimi kapattım, hayalimde yine yüksek bir kırdaki bayırda idim. Yine nesim rüzgarı esti, yine cıvıltılı ortam hayalime üşüştü. Aynı ses, bütün berraklığı ve duruluğu, nefis makamı olarak Selimiye kubbesi altında bütün camiye bürüdü. Gönüllerimize aktı. Bizleri yuyup yıkadı. Ezan bitmesin istedim. Keşki kaydı alınsaydı dedim. Nihayet ezan bitti, ben o hayal âleminden uyanmak istemedim. Gözlerim doldu, göğsümde birikmiş nefes ahh sesiyle dışarıya çıktı. İnsan dolu camide büyük bir sessizlik hüküm sürdü. Hutbe okundu, namaz kılındı. Lakin gönlümde hep o ezan sesi kaldı...